

Raport de Evaluare a Programului “*Mai Multe Șanse prin Educație!*”, POCU/665/6/23/134358

- O analiză a motivelor abandonului școlar și participării în programe de tip “A Doua Șansă” -

Document elaborat în cadrul

- Activității 2: Servicii de consiliere și orientare a carierei pe tot parcursul vieții
Subactivitate A2.2. Derularea serviciilor de consiliere și orientare a carierei pe tot parcursul vieții

Decembrie 2023

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Instrumente Structurale
2014-2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintră în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Cadru general

Prezentul *Studiu* este realizat în vederea colectării unor date, la nivel de proiect, despre cauzele abandonului școlar în special al copiilor și tinerilor aparținând minorității roma, al celor care provin din medii dezavantajate socio-economic, din mediul rural și al celor cu dizabilități, precum și care au fost măsurile care au convins participarea membrilor grupului țintă la activitățile proiectului/întoarcerea în sistemul de învățământ.

Obiectivul general al proiectului constă în furnizarea de servicii educaționale pentru 600 de copii, tineri și adulți, dintre care cel puțin 150 persoane minoritate romă, care au părăsit timpuriu sistemul de educație, prin intermediul programului educațional de tip „A doua șansă” pentru dobândirea sau completarea competențelor școlare. De asemenea, se urmărește reintegrarea acestora în sistemul de educație și adaptarea la programul școlar în funcție de vârsta cursanților de nevoi, pentru dobândirea sau completarea competențelor cheie.

Proiectul contribuie la realizarea *obiectivului specific* al programului Programul Operațional Capital Uman (POCU) având ca țintă valorizarea a 600 de copii/tineri/adulți (dintre care aproximativ 150 persoane minoritate romă) care au părăsit timpuriu școala având șansa de reintegrare în sistemul de educație.

Prin prezentul proiect, 600 de tineri vor beneficia de servicii axate pe consiliere și orientare a carierei, susținere educațională, psihologică, înscriere în cadrul unei unități școlare, precum și dezvoltării și furnizării de programe „A doua șansă”, pentru finalizarea educației de bază din cadrul învățământului obligatoriu. De asemenea, vor dobândi calificări profesionale un număr de 60 de copii/tineri/adulți, la finalizarea programelor de tip a doua șansă. Proiectul va genera un efect pozitiv pe termen lung deoarece permite finalizarea unor etape educaționale, esențiale și necesare pentru educația participanților dar și minimalizarea discrepanțelor sociale, care facilitează integrarea grupurilor vulnerabile în comunități.

Proiectul se implementează în parteneriat cu două Inspectorate județene, Inspectoratul Școlar Județean Mureș (regiunea Centru) – Partener 1 și Inspectoratul Școlar Județean Dâmbovița (regiunea Sud-Muntenia) – Partener 2.

Introducere. Context internațional și național.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintror în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Problema abandonului școlar și a creșterii ratelor de absolvire a învățământului primar și secundar este o problemă presantă la nivel național și european în secolul XXI. La nivel internațional modurile de abordare a problemei variază în funcție de programele oferite și diversele căi de finalizare a studiilor. În contextul românesc există o metodologie unică pentru programele tip **A Doua Șansă (ADS)** avizată de Ministerul Educației și un singur mod de finalizare a studiilor – prin diplomă de 8 clase ce dă posibilitatea urmării cursurilor liceale și apoi de obținere a unei diplome de Bacalaureat. Abandonul școlar și reducerea sa este însă o problemă fără un mecanism integrat de adresare la nivel național, o bună parte din programele ce vizează domeniul fiind desfășurate cu finanțare mixtă – publică și privată și depinzând de implicarea ONG-urilor pentru implementarea lor, la fel ca și programul din evaluarea de față. **Părăsirea timpurie a școlii (PTS)** este definită în România ca procentul tinerilor cu vârste cuprinse între 18-24 de ani care au finalizat cel mult nivelul secundar inferior (echivalentul clasei a opta) și care nu mai urmează nicio altă formă de școlarizare sau formare profesională.

Părăsirea timpurie a școlii are implicații sociale și economice importante, fiind totodată un factor major care contribuie la excluziunea socială ulterioară în viață. Tinerii care părăsesc prematur școala sunt mai predispuși riscului asociat șomajului sau al celui de a câștiga mai puțin odată ce găsesc un loc de muncă. Estimările legate de competențe necesare în Europa sugerează că, pe viitor, doar 1 din 10 locuri de muncă va putea fi accesat de o persoană care a părăsit timpuriu școala. Iar această problemă generează o serie de costuri publice și sociale, sub forma unor venituri și a unei creșteri economice mai mici, a unor venituri fiscale mai reduse și a unor costuri mai ridicate pentru serviciile publice, cum sunt cele din sănătate, justiție și plata prestațiilor sociale. În România, părăsirea timpurie a școlii predomină mai ales în rândul anumitor grupuri aflate în situație de risc, în special tineri din comunitățile rurale, tineri provenind din familii cu venituri modeste, romi și alte minorități și elevi care au repetat cel puțin un an sau care au abandonat școala. Părăsirea timpurie a școlii este o problemă pregnantă, mai ales în mediul rural. La nivelul învățământului secundar, rata de abandon a fost de 1,5 ori mai mare în școlile din mediul rural, decât în cele din mediul urban. Elevii săraci rămân în urma celor mai înstăriți, iar accesul lor la învățământul secundar superior și post-secundar este limitat. Această discrepanță conține și un factor spațial important, din moment ce o mare parte dintre familiile

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintră în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

sărace provin din două dintre cele mai sărace regiuni: nord-estul și sud-vestul României. Elevii de etnie romă se află în situație de risc din cauza condițiilor precare de trai și a sărăciei; situația este și mai gravă pentru fetele de etnie romă, în parte din cauza tradițiilor culturale. Elevii cu cerințe educaționale speciale și elevii din alte minorități sunt, și ei, în situație specială de risc de părăsire timpurie a școlii.

Cauzele părăsirii timpurii sunt multiple și diverse: lipsa accesibilității în general și a adaptării rezonabile în învățământ, lipsa tehnologiilor de acces și a tehnologiilor și dispozitivelor asistive în procesul de învățământ, insuficiența serviciilor de sprijin oferite, lipsa transportului adaptat, slaba conștientizare a familiei cu privire la importanța dezvoltării potențialului copilului/tânărului cu dizabilități, atitudini discriminatorii sau negative cu privire la incluziunea școlară a copiilor și tinerilor cu dizabilități și/sau cerințe educative speciale și altele. Având în vedere complexitatea domeniului educație și multiplele nevoi ale acestuia, precum și importanța formării profesionale, măsurile dedicate reducerii ratei părăsirii timpurii a școlii au fost aprofundate într-o strategie complementară, respectiv Strategia privind reducerea părăsirii timpurii a școlii în România. În acest context, la nivel național a fost adoptată **Strategia Națională privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii**, care, în cadrul Direcției de acțiune: Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii, Pilonul 3: Reintegrarea persoanelor care au părăsit timpuriu școala în sistemul de educație, prevede sprijinirea celor care au părăsit școala prematur să reintre în sistemul de educație și formare, oferindu-le trasee de reintegrare, prin care copiii și tinerii să dobândească calificările necesare pentru ocuparea unui post pe piața muncii. Acest pilon se axează, în principal, pe o mai bună calitate și o mai mare extindere a programelor de tip A Doua Șansă, fiind prevăzut de altfel Programul reprezentativ 3.1: Asigurarea unei oferte adecvate de programe educaționale de tip A Doua Șansă (ADȘ). Aceste programe sunt diferite de cele școlare, atât în ceea ce privește abordările organizaționale, cât și cele pedagogice și sunt caracterizate de grupuri mici de studiu, de predare personalizată, adaptată vârstei cursanților, inovativă, precum și de trasee educaționale flexibile. Programele oferă acestor categorii de persoane posibilitatea continuării și finalizării învățământului obligatoriu fără a fi nevoite să-și întrerupă eventualele activități profesionale. Programul este structurat pe două niveluri: „A doua șansă” – învățământ primar și „A doua șansă” – învățământ secundar inferior, acesta din urmă având și o componentă de pregătire profesională. De asemenea, Strategia Națională privind Incluziunea Socială a Cetățenilor Români Aparținând Minorității Roma 2015 - 20204, prevede în cadrul Direcției de acțiune 3 continuarea programelor de

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

tipul "A doua șansă" sau a celor pentru alfabetizare funcțională, în vederea corectării părăsirii timpurii a școlii (inclusiv reducerea ratei analfabetismului), pentru copii, tineri și persoane mature, inclusiv cei din comunitățile cu populație majoritară romă.

În 2021, **Planul Național de Redresare și Reziliență al României**, adresează PTȘ în cadrul pilonului 6 - Politici pentru Noua Generație - România Educată - Programul național de reducere a abandonului școlar.

“Sistemul de educație din România se confruntă cu numeroase dificultăți legate de calitate, echitate și infrastructură. Acestea limitează capacitatea României de a construi o economie modernă, bazată pe cunoaștere, precum și capacitatea de a facilita mobilitatea socială. În mod notabil, România și-a ratat ambele ținte asumate în cadrul strategiei Europa 2020, atât pentru părăsire timpurie a școlii (15,3% în 2019 vs. 11,3% țintă asumată) cât și pentru accesul la învățământul terțiar (25,8% în 2019 vs. 26,7% ținta asumată). Testele PISA, care măsoară abilitățile în matematică, citire și științe ale copiilor de 15 ani plasează România pe ultimele poziții din Uniunea Europeană, alături de Bulgaria și Cipru. Peste 40% din copiii de 15 ani suferă de pe urma analfabetismului funcțional, conform acestor rezultate, aspect care pune probleme sociale și economice pe termen lung. [...] Programele de formare deschise adulților rămân limitate, doar 1,3% având acces curent la programe de formare în 2019. [...] Cheltuielile cu educația rămân printre cele mai scăzute din UE, în ciuda ratei mari de părăsire timpurie a școlii. Nu se constată nicio îmbunătățire a rezultatelor școlare, în special în rândul copiilor din zonele rurale și din zonele defavorizate din punct de vedere economic în ultimii ani. [...] Problemele din sistemul de educație reflectă un nivel ridicat de inechitate în cadrul sistemului educațional. Școlile din mediul rural și din regiunile dezavantajate economic suferă de pe urma unei precarități a ofertei educaționale dar și a infrastructurii. [...] Disparitățile dintre mediul rural și cel urban persistă, iar grupurile vulnerabile, inclusiv romii, continuă să aibă un acces limitat la un învățământ de calitate și favorabil incluziunii. [...] Părăsirea timpurie a școlii predomină mai ales în rândul anumitor grupuri aflate în situație de risc, în special tineri din comunitățile rurale, tineri provenind din familii cu venituri modeste, romi și alte minorități și elevi care au repetat cel puțin un an sau care au abandonat școala. Părăsirea timpurie a școlii este o problemă pregnantă, mai ales în mediul rural. La nivelul învățământului

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

secundar, rata de abandon a fost de 1,5 ori mai mare în școlile din mediul rural, decât în cele din mediul urban. Elevii săraci rămân în urma celor mai înstăriți, iar accesul lor la învățământul secundar superior și post-secundar este limitat. [...] În timp ce rata PTȘ în marile orașe este sub media UE și se încadrează în obiectivul național pentru 2020 de 11.3%, rata PTȘ în zonele rurale este considerabil mai mare - 26%, înregistrând o tendință de creștere. Participarea redusă la educație accentuează inegalitatea de șanse între elevi.”

Efectele abandonului școlar se resimt pe termen lung asupra evoluției societății și creșterii economice. Cei care au părăsit timpuriu școala au tendința să participe mai puțin la procesul democratic și sunt cetățeni mai puțin activi. Abandonul școlar afectează și procesul de inovare și creștere, pentru că aceasta se bazează pe forța de muncă competentă în întreaga economie, nu doar pe cea din sectoarele de înaltă tehnologie. De aceea este imperativ ca fenomenul să fie tratat adecvat, prin programe care real să îl reducă și chiar eradicheze.

Descrierea programului evaluat

Programul **“Mai multe șanse prin educație!” (POCU/665/6/23/134358)** a fost derulat de către Asociația Europeană pentru o Viață mai Bună, în calitate de lider de parteneriat, împreună cu Inspectoratul Școlar Județean Mureș (Partener 1) și cu Inspectoratul Județean Dâmbovița (Partener 2). În județul Mureș, nu funcționa în nicio unitate de învățământ programul „A doua șansă”. În județul Dâmbovița în anul școlar 2018-2019, Programul “A doua șansă” s-a derulat în șase unități de învățământ, dar în niciuna în școlile – parteneri asociați în cadrul prezentului proiect.

Grupul țintă al proiectului este format dintr-un număr de 600 de copii/tineri/adulți care au beneficiat de sprijin direct, de servicii educaționale de tip “A doua șansă”, cu o abordare pedagogică diferită față de cea școlară, caracterizate de grupe mici de studiu, predare personalizată, inovativă, adaptată vârstei cursanților și 515 personal din învățământul preuniversitar care și-au îmbunătățit competențele

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Absolvenții Programului “A doua șansă” beneficiază de toate drepturile absolventului de învățământ obligatoriu. Mai mult, absolvenții Programului „A doua șansă” pentru învățământul secundar inferior, care urmează stagiul de pregătire practică de 720 de ore și care susțin și promovează examenul de certificare a competențelor profesionale, dobândesc și certificat de calificare profesională care le facilitează accesul pe piața muncii.

Aspecte Metodologice

Metodologia folosită în realizarea acestei cercetări a fost una mixtă, cantitativă și calitativă.

1. Un chestionar (vezi anexa 1) a fost aplicat grupului țintă de participanți în program, pentru a înțelege motivele pentru care aceștia au abandonat școala sau nu au fost scolarizați deloc, pe de-o parte, și motivele pentru care s-au înscris în programul ADȘ și au decis să își continue educația, pe de altă parte. S-a decis aplicarea unui chestionar, în ciuda problemelor de alfabetizare a respondenților, din motive logistice de timp și de acces la grupul țintă – o mare parte dintre aceștia deja terminaseră programul, însă prin aplicarea chestionarului de către cadrele didactice, care fac parte din comunitate, accesul nu a fost problematic. Chestionarul a inclus întrebări structurate, concepute pentru a obține informații relevante și detaliate de la respondenți, pentru tema investigată, urmărind comportamente, atitudini, experiențe și alte variabile relevante pentru o cercetare sociologică - precum nivelul de venit per gospodărie, etnia sau genul participanților. Nu în ultimul rând, în ceea ce privește combaterea abandonului școlar, chestionarul poate furniza cercetătorilor și decidenților informații esențiale pentru a înțelege motivele care stau la baza abandonului școlar și pentru a identifica posibile soluții și intervenții eficiente.
2. S-au realizat interviuri (în persoană în județul Dâmbovița și telefonice în județul Mureș) cu învățătorii și profesorii implicați în program pentru a obține o triangulare a datelor rezultate

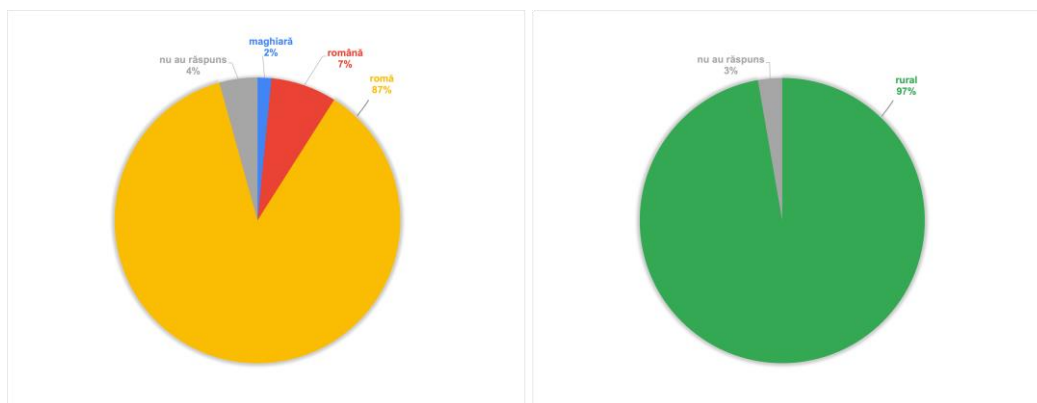
Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

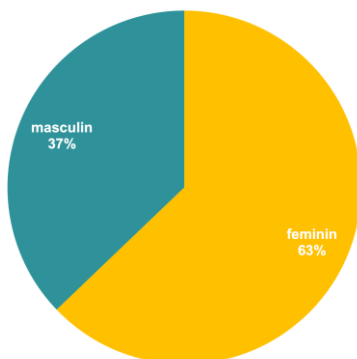
din chestionare și pentru mai multe detalii și înțelegerea în profunzime a motivelor legate de abandonul școlar și continuarea aeducației la o vârstă adultă.

Analiza cantitativă

La chestionar au răspuns 255 de persoane. Dintre acestea, 87% s-au declarat de etnie romă, 7% de etnie română, 2% de etnie maghiară, iar 4% nu au răspuns.

Participanții la cercetare provin din mediul rural. Toți cei 248 de respondenți care au completat întrebarea din chestionar cu privire la mediu de proveniență au răspuns că provin din mediul rural. S-au înregistrat și 7 non-răspunsuri.

Sub raportul genului se remarcă o participare mult mai numeroasă a persoanelor de sex feminin, care reprezintă 63% dintre respondenți.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

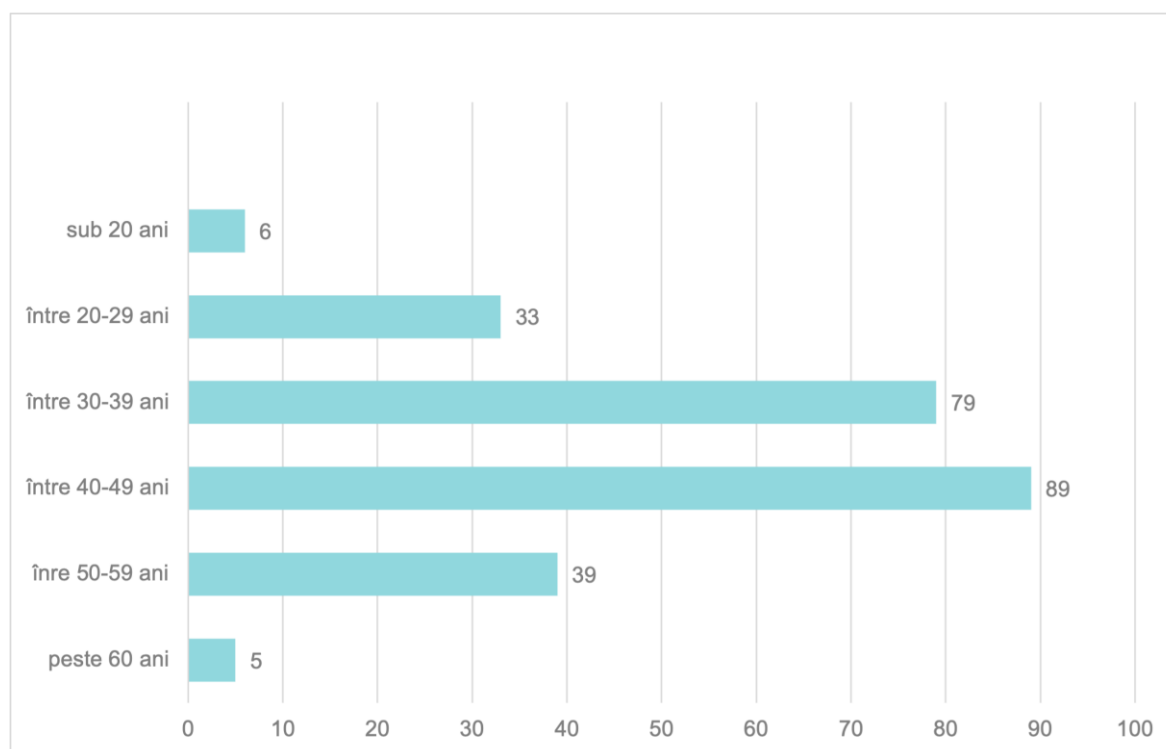
Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Vârsta medie a respondenților este de 40,2 ani, cei mai mulți dintre aceștia regăsindu-se în grupele de vârstă 40-49 ani (89 persoane, respectiv 35%) și 30-39 ani (79 persoane, respectiv 31%).

Din grupele mai tinere de vârstă a existat o participare mai redusă, cu 6 persoane sub 20 ani și 33 de persoane cu vârstele cuprinse între 20 și 29 de ani (13%). În ceea ce privește respondenții cu vârsta peste 50 de ani participarea a fost de asemenea mai redusă, existând doar 39 de persoane cu vârsta între 50-59 ani (15%) și doar 5 cu vârsta peste 60 de ani, fără a depăși însă vârsta de 67 ani. S-au înregistrat și 4 non-răspunsuri.

Distribuția respondenților pe grupe de vârste

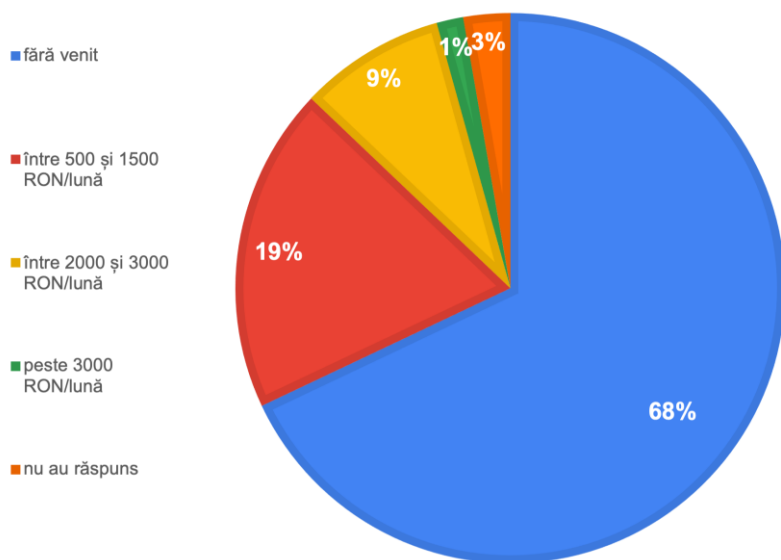
249 din cei 255 de respondenți au răspuns la întrebarea din chestionar referitoare la nivelul de venituri al gospodăriei iar răspunsurile acestora sunt un indicator clar al gradului de precaritate în care aceștia se găsesc. 68% provin din gospodării în care nu există o sursă de venit iar 19% au venituri lunare între

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

500 și 1500 lei. Doar 9% dintre respondenți au declarat că venitul lunar al gospodăriei se situează între 2000 și 3000 de lei și 1% au declarat un venit de peste 3000 lei.

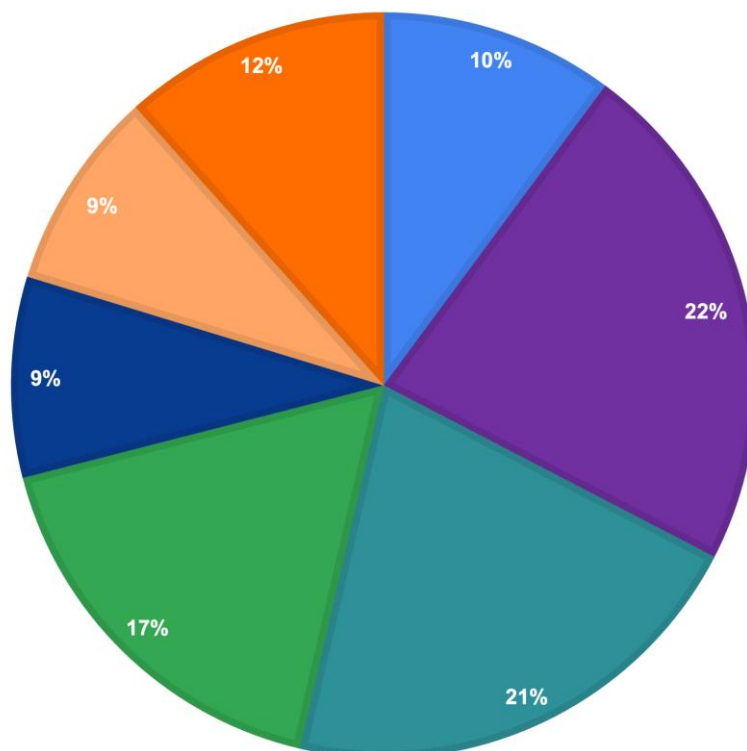
La întrebarea privind clasa în care au abandonat școala s-a înregistrat un număr mare de non-răspunsuri, doar 54% dintre respondenți oferind această informație.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

■ nu au fost la școală ■ clasa I ■ clasa a II-a ■ clasa a III-a ■ clasa a IV-a ■ clasa a V-a ■ clasa a VIII-a

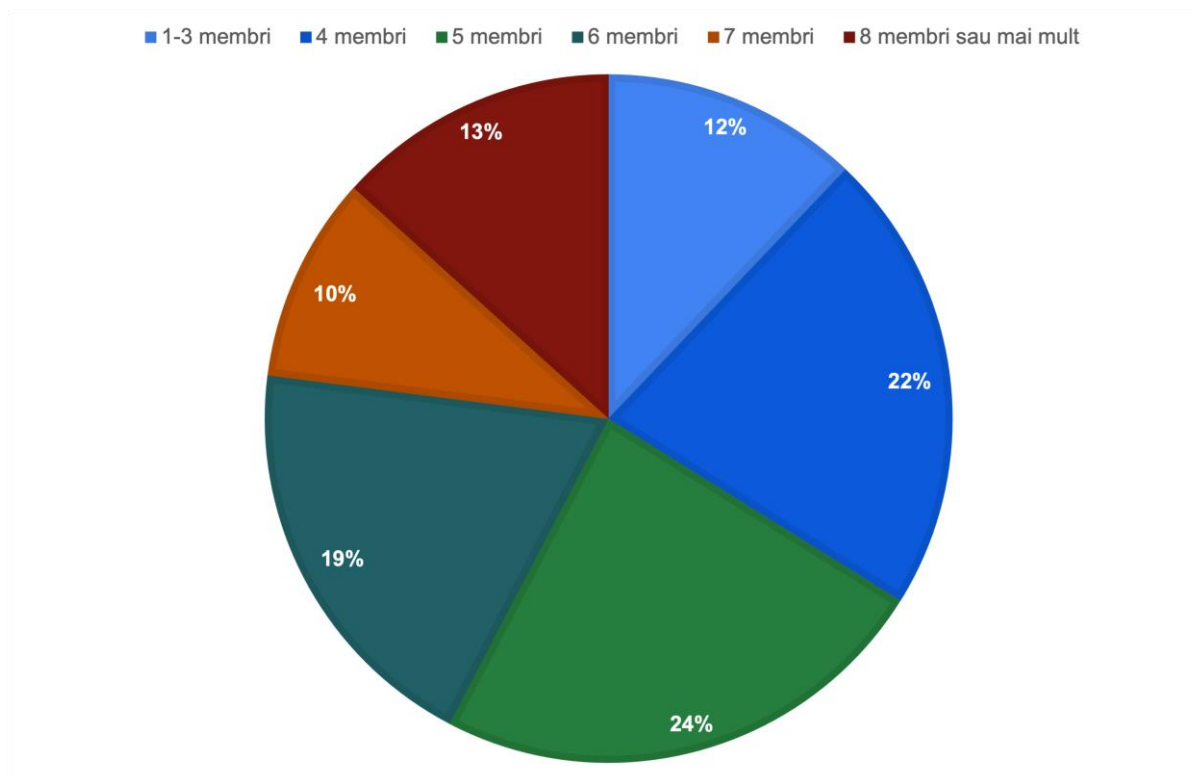

Se remarcă faptul că marea majoritate a respondenților au abandonat școala în clasele primare, 70% dintre aceștia renunțând la școală înainte de a finaliza clasa a III-a. 10% dintre respondenți nu au fost deloc la școală și doar 21% au ajuns până la gimnaziu, abandonând fie în clasa a V-a (9%), fie în clasa a VIII-a (12%).

Urmărind o posibilă asociere între nivelul veniturilor și abandonul școlar se observă că în gospodăriile fără venit media clasei în care a avut loc abandonul este 2,8, în timp ce la cei care provin din gospodării cu venituri între 500 – 1500 lei lunar această medie este de 3,2. Cu toate acestea, la cei cu venituri între 2000 – 3000 lei, media clasei în care a avut loc abandonul este de 1,8, iar la cei cu venituri de peste 3000 lei lunar, această medie este 2. Trebuie notat însă faptul că în categoriile de venit superioare numărul respondenților este mic și datele pot fi neconcludente.

Respondenții incluși în această cercetare provin din gospodării mai degrabă numeroase, media numărului membrilor gospodăriilor cuprinse în cercetare fiind 5,4. Doar 30 de respondenți (12%) au declarat că fac parte dintr-o gospodărie cu 3 sau mai puțini membri, 54 provin din gospodării cu 4 membri (22%), 59 provin din gospodării cu 5 membri (24%), 48 de respondenți aparțin unor gospodării

care au 6 membri (24%), 24 trăiesc în gospodării care numără 7 membri (10%) iar 33 respondenți locuiesc în gospodării cu peste 8 membri (13%).

Motivele abandonului școlar

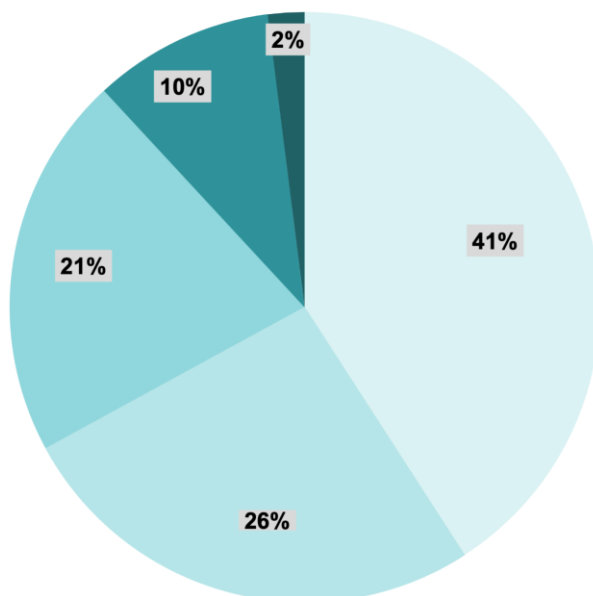
De cele mai multe ori, abandonul școlar este consecința unui cumul de factori. La întrebarea cu opțiuni multiple de răspuns privind motivele abandonului 59% dintre respondenți au selectat mai multe opțiuni. În timp ce doar 41% au selectat un motiv unic. 26% dintre respondenți au menționat 2 motive, 21% au enumerat 3 motive, 10% au oferit 4 motive iar 2% au menționat 5 sau mai mult motive.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

■ 1 motiv ■ 2 motive ■ 3 motive ■ 4 motive ■ 5 motive și peste

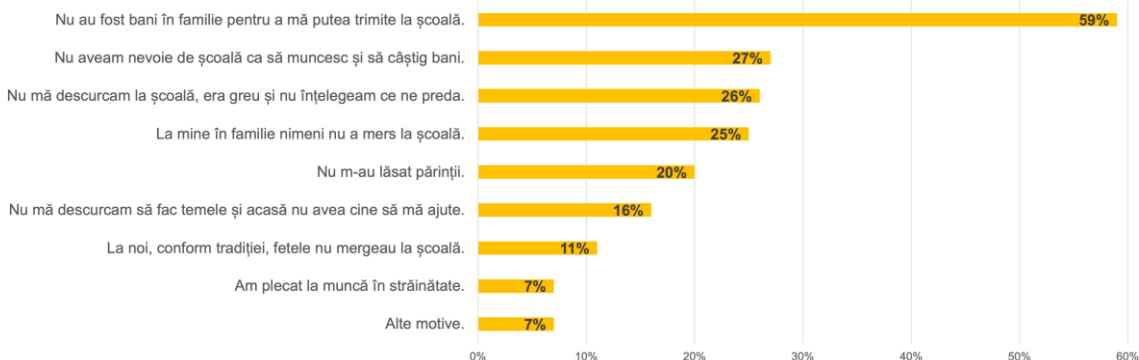

Contextul economic și social joacă un rol determinant în abandonul școlar. Lipsa resurselor financiare la nivelul familiei este principalul factor care a contribuit la abandonul școlii pentru majoritatea respondenților, cu 59% dintre aceștia indicând acest aspect. Al doilea răspuns ca frecvență, menționat de 27% dintre respondenți a fost „Nu aveam nevoie de școală ca să muncesc și să câștig bani” – fapt ce sugerează că aceștia au intrat foarte devreme în câmpul muncii și indică, din nou, către situația financiară precară a gospodăriilor. Tot aici poate fi adăugat și procentul de 7% al celor care au declarat că au plecat la muncă în străinătate. De asemenea, se remarcă faptul că lipsa de susținere în familie și nivelul scăzut de educație al părinților este de asemenea un factor important care stă la baza abandonului școlar. Astfel, 26% dintre respondenți au declarat că nu se descurcau la școală și nu înțelegeau ce li se preda iar 16% au menționat explicit că nu se descurcau să facă temele și nu primeau sprijin acasă, în timp ce 25% au declarat că în familia lor nu a mers nimeni la școală. Mai mult, 20% dintre respondenți au răspuns că nu au fost lăsați de părinți să meargă la școală. Se adaugă aici și un procent de 11% al respondentelor care au menționat că în familia din care provin conform tradiției, fetele nu mergeau la școală.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Într-o proporție mai mică au fost indicate alte motive, fie din lista prestabilită: „Profesorul îmi ajută mai mult pe ceilalți copii, mai puțin pe mine” (6 răspunsuri), „Nu mă înțelegeam cu ceilalți copii” (6 răspunsuri), fie au fost adăugate la întrebarea deschisă de la finalul listei: 3 respondenți menționând că familia lor s-a mutat des dintr-un loc în altul, 2 respondenți indicând repetarea anului ca motiv pentru abandonul școlar și o respondentă precizând că a renunțat la școală pentru că a rămas însărcinată.

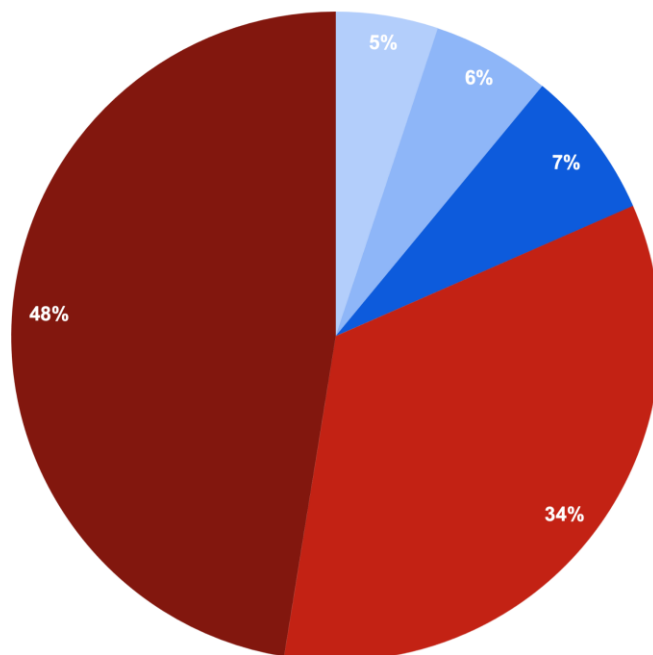
Abandonul școlar a avut un impact semnificativ asupra tuturor respondenților. Solicitați să evalueze pe o scară de la 1 la 5 (unde 1 semnifică „foarte puțin” și 5 „foarte mult”), cât de mult i-a afectat decizia de a renunța la școală, pe termen lung, cea mai mare parte a respondenților, 48%, au selectat valoarea maximă: 5, în timp ce 34% au selectat valoarea 4. Doar un procent foarte mic, de 5% au declarat că decizia i-a afectat „foarte puțin”, în timp ce pentru alți 6% și 7% dintre respondenți impactul deciziei a fost evaluat cu 2, respectiv 3 – sugerând un impact mai mic sau moderat.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

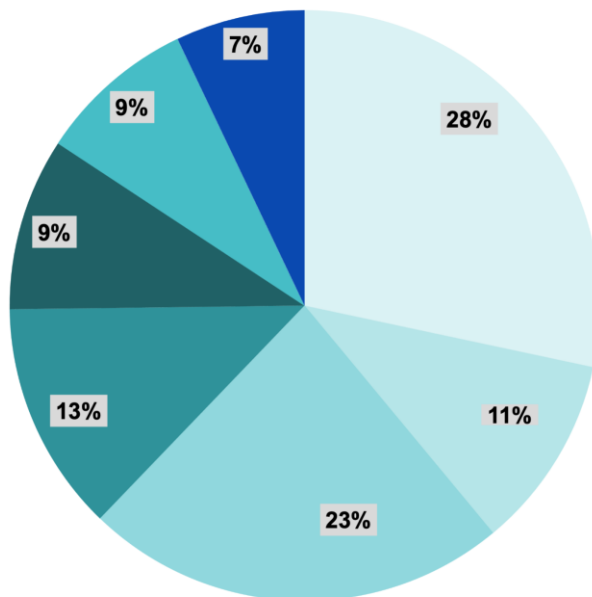
■ 1 - „foarte puțin” ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 - „foarte mult”

La fel ca decizia de a abandona școala, și hotărârea de a reveni în sistemul de educație apare ca o consecință a unui cumul de factori. La întrebarea cu opțiuni multiple de răspuns privind motivele participării în cadrul programului „A doua șansă”, 72% dintre respondenți au selectat mai multe opțiuni. În timp ce doar 28% au selectat un motiv unic, 11% dintre respondenți au menționat 2 motive, 23% au enumerat 3 motive, 13% au oferit 4 motive, 9% câte 5 motive și tot 9% câte 6 motive, iar 7% au menționat 5 sau mai mult motive.

Motivele pentru participarea într-un program tip ADȘ

■ 1 motiv ■ 2 motive ■ 3 motive ■ 4 motive ■ 5 motive ■ 6 motive ■ 7 și peste

În ceea ce privește argumentele care au stat la baza deciziei de a participa la programul „A doua șansă”, 50% dintre respondenți au indicat ca prim motiv faptul că au vrut să obțină un loc de muncă. De asemenea, un număr ridicat de respondenți reprezentând un procent de 30% din totalul celor cuprinși în cercetare, au declarat că au ales să urmeze acest program datorită faptului că a fost oferit gratuit, în timp ce 27% au menționat beneficiile materiale obținute ca urmare a participării. Alte motive menționate de un număr mare de respondenți sunt: „Faptul că toți cei care venim la ADS suntem fără școală ceea ce ne face să ne simțim bine, nu ne este rușine de ceilalți pentru a putea oferi mai mult familiei lor” (26%), urmat de motivul „Rușinii” (24%) care apare menționat cu aceeași frecvență ca „Profesorii care mă ajută să înțeleg și să învăț” și dorința de a oferi mai mult familiei. Rolul profesorilor este menționat din nou de către 23% dintre respondenți care au declarat că au ales să urmeze programul datorită profesorilor care i-au convins. Tot 23% dintre participanții la cercetare au răspuns că s-au înscris în program pentru că au dorit să obțină cunoștințe diverse. Pentru 21% dintre respondenți un factor motivant a fost faptul că membrii familiei știu să scrie și să citească, în timp ce

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

pentru 17% au menționat dorința obținerii permisului auto. Într-o mult mai mică măsură respondenții au spus că participarea lor a fost motivată de profesori sau de rușine.

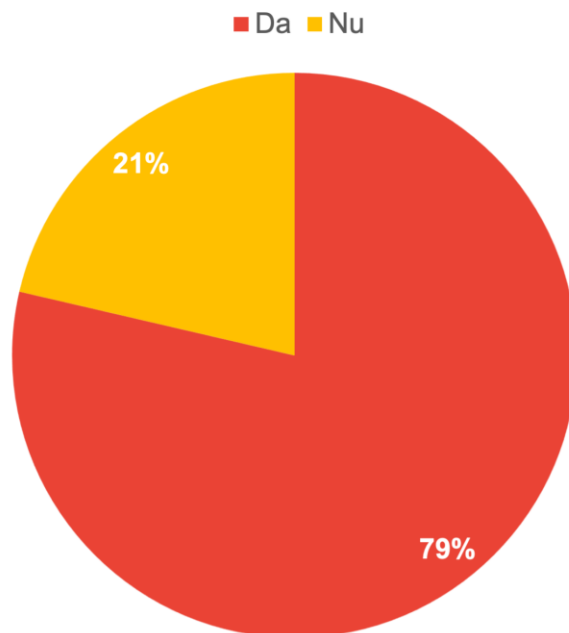
Se observă că motivațiile care sunt menționate cel mai frecvent sunt cele de ordin economic și se referă în primul rând la dorința/necesitatea de a avea un loc de muncă și apoi la facilitățile financiare oferite de programul „A doua șansă” (gratuitatea și subvenția). Decizia de a reveni la școală este influențată și de factori sociali – incluzând aici influența profesorilor, a familiei și a comunității mai largi (prietenii, vecinii).

Astfel, 79% dintre respondenți admit că au fost influențați de cineva în luarea acestei decizii.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintrorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Solicitați să evalueze pe o scară de la 1 la 5, cât de mult au fost influențați, unde 1 reprezenta ”foarte puțin” iar 5 ”foarte mult”, majoritatea respondenților au bifat 5 sau 4, rezultând un scor mediu al intensității influenței celorlalți de 4,3.

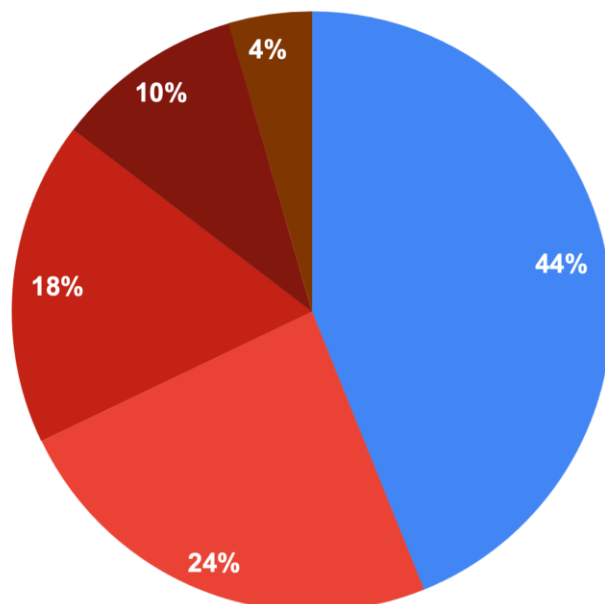
Invitați să menționeze cine a fost modelul/mentorul care i-a influențat/ajutat în timpul procesului de revenire la școală, 44% dintre respondenți au numit o singură sursă de influență, în timp ce 24% au menționat 2 surse/modele, 18% au numit 3 surse, iar restul de 14% au bifat 4 sau mai multe surse.

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

■ 1 sursă ■ 2 surse ■ 3 surse ■ 4 surse ■ 5 sau mai multe surse

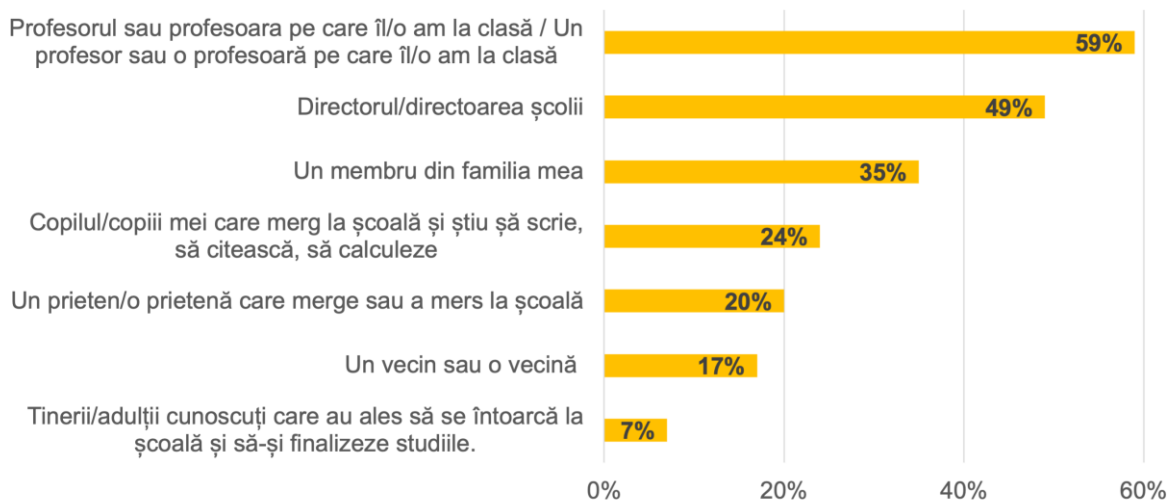

Așa cum se observă din graficul de mai jos, sursa de influență/ajutor numită de cei mai mulți dintre respondenți sunt cadrele didactice, 59% dintre aceștia menționând profesorul sau profesoara cu care lucrează în clasă și 49% directorul/directoarea școlii. Următoarele cele mai frecvent menționate surse de influență și ajutor sunt cele din familie: 35% dintre respondenți bifând opțiunea „un membru din familia mea” și 24% alegând varianta de răspuns „Copilul/copiii mei care merg la școală și știu să scrie, să citească, să calculeze”. Rolul comunității este vizibil, însă apare mai puțin central, cu doar 20% dintre respondenți menționând „Un prieten/o prietenă care merge sau a mers la școală”, 17% „Un vecin sau o vecină” și 7% „Tinerii/adulții cunoscuți care au ales să se întoarcă la școală și să-și finalizeze studiile.”

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Pentru a urmări impactul programului „A doua șansă” asupra participanților, chestionarul a inclus și întrebarea deschisă „În ce fel v-a ajutat înscrierea într-un program de revenire la școală?” La această întrebare au oferit un răspuns 217 dintre cei 255 de persoane incluse în cercetare. În tabelul de mai jos se regăsesc principalele răspunsuri primite și frecvența lor – cu mențiunea că unii respondenți au oferit răspunsuri multiple.

RĂSPUNS	FRECVENȚA RĂSPUNSULUI
<i>A fost un lucru bun (cu variante de formulare: "bine", "bun", "foarte bine", "mult" "foarte mult", "m-a ajutat", "m-a ajutat mult", "ok")</i>	64
<i>Am învățat să scriu și să citesc</i>	28
<i>Am învățat lucruri noi / să învăț / să știu mai multe lucruri</i>	18
<i>Am încredere în mine (curaj că pot, respect pentru mine)</i>	18
<i>Am învățat să citesc</i>	17
<i>Am un loc de muncă</i>	16
<i>Am finalizat patru clase</i>	9
<i>Am învățat să socotesc</i>	8
<i>Mă descurc mai bine</i>	8
<i>Am permis auto</i>	6

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintrorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

<i>Nu știu</i>	6
<i>Pentru diplomă</i>	6
<i>Ajut copiii la școală</i>	4
<i>Am mai multe clase</i>	4
<i>Să citesc mai bine</i>	3
<i>Să scriu</i>	3
<i>Mă exprim mai bine</i>	1
<i>O viață mai bună</i>	1
<i>Să ajut in familie</i>	1
<i>Să cunosc colegi noi cu care să învăț</i>	1
<i>Să mă integrez și să mă dezvolt</i>	1
<i>Să mă dezvolt</i>	1
<i>Stiu cum să semnez numele meu</i>	1
<i>Să termin școala</i>	1

Restrângând mai mult tipologiile motivelor oferite, se pot distinge următoarele grupe de răspunsuri, cu următoarele frecvențe.

TIPOLOGIE RĂSPUNS	FRECVENȚA
Dobândirea de cunoștințe <i>Am învățat lucruri noi / să învăț / să știu mai multe lucruri - inclusiv sa scriu sa citesc, să socotesc / mă descurc mai bine</i>	87
Aprecieri generice <i>A fost un lucru bun (cu variante de formulare: "bine", "bun", "foarte bine", "mult" "foarte mult", "m-a ajutat", "m-a ajutat mult", "ok")</i>	65
Beneficii practice <i>Am un loc de muncă / permis auto</i>	22
Beneficii personale <i>Am încredere în mine (curaj că pot, respect penru mine, mă dezvolt)</i>	20
Descriptiv <i>Am finalizat patru clase / mai multe clase / am obținut o diplomă</i>	20
Nu știu	6
Beneficii la nivel de familie <i>Ajut copiii la școală / ajut familia</i>	5
Beneficii sociale <i>Să cunosc colegi noi cu care să învăț</i>	1

UNIUNEA EUROPEANĂ

ROMANIA

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională; O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Solicitați să evalueze pe o scară de la 1 la 5 cât de important consideră că este să existe programe de tip „A doua șansă”, unde 1 reprezintă „total dezacord” iar 5 reprezintă „acord total”, respondenții au acordat un scor mediu de 4,6. Doar 13 respondenți (reprezentând 5% dintre participanții la cercetare) au acordat un scor mai mic sau egal cu 3, în timp ce 24% dintre aceștia au acordat un scor de 4 și 71% și-au exprimat un acord total cu privire la importanța organizării unor programe de tip „A doua șansă”. La întrebarea din chestionar care invita respondenții să menționeze dacă „*Există ceva anume care vi s-a părut că a lipsit în cadrul acestui program?*” au fost doar 9 respondenți care au răspuns afirmativ și au oferit câteva sugestii, acestea fiind: „*ajutoare*” (răspuns menționat de 2 respondenți), „*excursii*” (cu variantele „*plimbare*” sau „*vizite*”) – menționate de 5 respondenți, în timp ce alți doi respondenți au notat „*mâncare*”, „*alimente*”.

La întrebarea deschisă „*Ce părere au oamenii din jurul dumneavoastră de faptul că sunteți înscris/ă în acest program?*” au răspuns 220 dintre persoanele cuprinse în cercetare. Cea mai mare parte a răspunsurilor, peste 50%, au fost scurte și generice, de tipul „*bună*”, „*bine*”, „*foarte bine*” sau „*ok*”. 10% dintre respondenți au menționat că primesc laude, aprecieri și admirație în timp ce 8% au precizat că primesc încurajări pentru a continua.

Doar un mic procent dintre aceștia (5%) au menționat reacții negative care apar din partea cunoscuților („*râd*”, „*zic că sunt bătrână și ce îmi mai trebuie*”, „*situația este ciudată pentru ei*”) iar 4% au răspuns că „*nu știu*” sau că „*nu contează părerea altora*”.

TIPOLOGIE RĂSPUNS	FRECVENȚA
<i>Bună, bine, foarte bine, ok</i>	123
<i>Admirație, aprecieri, laude</i>	22
<i>Ma încurajează / mă încurajează să continui</i>	18
<i>Felicitări</i>	13
<i>Sunt bucuroși, mulțumiți</i>	8
<i>Să pot găsi un loc (mai bun) de muncă</i>	6
<i>Situația este ciudată pentru ei</i>	6
<i>Nu contează părerea altora</i>	5

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

<i>Respect</i>	5
<i>[Spun] că sunt curajos / Mă felicită pentru curaj</i>	5
<i>Nu știu</i>	4
<i>Râd</i>	4
<i>Copii mei sunt mândri de mine / mândrie</i>	2
<i>Sunt exemplu de urmat / doresc și ei să facă școală</i>	2
<i>Încredere</i>	1
<i>Mă bucur că fac parte din acest program</i>	1
<i>Ei zic că sunt bătrână și ce îmi mai trebuie</i>	1
<i>Unii spun bravo! Alții spun ce ne mai trebuie?</i>	1

Analiza calitativă

Pentru a suplimenta datele din chestionare prin metoda triangulării și a merge mai în profunzime cu înțelegerea fenomenului au fost realizate și o serie de 6 interviuri cu cadre didactice care au participat în program. Interviurile au fost făcute fie în persoană (acolo unde deplasarea pe teren a fost posibilă), fie la telefon. În Dâmbovița au fost acoperite toate cele trei școli, în timp ce în Mureș au fost făcute interviuri cu cadre didactice din 3 dintre cele 7 școli participante în proiect. Interviurile au fost realizate în timpul lunii noiembrie și decembrie și au urmărit ghidul de interviu atașat în anexa 2, cu următoarele dimensiuni de analiză: una socio-economică-culturală - care se referă la caracteristici de grup ale comunităților de proveniență ale persoanelor din grupul țintă; o a doua a vizat motivele abandonului școlar în comunitățile studiate; o a treia a vizat efectele programului asupra participanților iar a patra a ținut perspectiva cadrelor didactice asupra dificultăților și posibilele soluții de viitor.

Așa cum reiese din discuțiile cu cadrele didactice **motivele abandonului școlar** inițial sunt de două tipuri:

- Situația economică precară și marginală a comunităților de romi din grupul țintă a făcut de multe ori imposibilă continuarea studiilor, chiar și primare, iar uneori chiar înscrierea la școală. Majoritatea participanților și a familiilor lor au ocupații sezoniere și ziliiere, fără

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Instrumente Structurale
2014-2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

contract, iar veniturile sunt mici sau uneori absente. Mulți trăiesc din ajutorul social. Legat de acest aspect, au fost cazuri în care familiile au fost nevoite să se mute des dintr-un loc în altul în căutare de locuri de muncă, ceea ce a făcut mai dificilă participarea copiilor într-un program școlar.

- Căsătoriile la vârste tinere sunt un motiv important de abandon școlar mai ales în rândul fetelor de etnie romă. Cu toate că în prezent fetele sunt trimise la școală cam până la terminarea ciclului primar, femeile de vârstă adultă din grupul țintă nu fuseseră școlarizate aproape deloc.

Motivul pentru înscrierea într-un program de tip ADȘ au fost relevate ca fiind următoarele:

- În unanimitate cadrele didactice au recunoscut ca motivul care i-a convins să se înscrie în program pe participanți au fost subvențiile financiare și că dacă acestea nu ar fi existat participanții nu și-ar fi pus problema de a reveni la școală.
- Mai ales în rândul bărbaților necesitatea de a citi și scrie și a avea o diplomă pentru a obține un permis auto a fost un motivator important. Într-una dintre comunitățile studiate, în care mulți dintre bărbați erau la închisoare, femeile se înscriaseră la curs deoarece aveau nevoie să obțină permis auto și să poată prelua rolul de cap de familie în perioada în care soții lor erau absenți.

Efectele programului asupra participanților au fost considerate ca fiind în unanimitate pozitive. Cele mai importante au fost reliefate ca făcând parte din următoarele două teme:

- 1. Împuternicirea** este considerată a fi principalul beneficiu pe care participanții îl resimt în urma cursurilor. Chiar dacă nu ajung să fie pe deplin alfabetizați, participanții acum *“se descurcă”* atunci când merg în oraș, pot înțelege indicațiile stradale sau în magazine, le e mai puțin rușine, pot să se semneze în acte, la doctor etc. Au fost și situații în care femeile povesteau că au putut să citească mesajele din telefoanele soților și astfel să afle că erau înșelate. Pe scurt, participanților li se dă oportunitatea de a fi într-o poziție mai puțin vulnerabilă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintrorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

2. Al doilea important beneficiu este considerat ca fiind un spațiu de oferă oportunitatea de **socializare** – cu toate că motivația financiară a fost prioritară initial, mulți participanți au continuat sa vină pentru partea de socializare implicată în cursuri. Într-una dintre comunitățile studiate din Dâmbovița, unde participanții au fost numai femei, acestea au continuat sa vină la școală și după terminarea formală a cursurilor aferente, cerând insistent sa fie primite în seriile din care nu faceau parte și să li se dea exerciții. Era important pentru ele că aveau acces la un spațiu din afara casei/familiei în care puteau sa socializeze nu doar cu alte femei, dar și învățătoarele și profesoarele din școală, care între timp deveniseră mentori/consilieri în legătură cu problemele de zi cu zi pe care le întâmpinau aceste femei.

Probleme și recomandări

În interviuri cadrele didactice au fost întrebate care au fost din punctul lor de vedere dificultățile programului și ce anume ar schimba.

În primul rând mai multe cadre didactice au remarcat ca programa nu este adaptată real pentru a fi utilă participanților, fiind mult prea teoretică. Astfel, profesorii sunt obligați sa găsească moduri creative de a o face digerabilă și de a se concentra pe a preda materia într-un mod în care participanții să învețe informații utile de care ar avea nevoie în viața lor de zi cu zi.

În al doilea rând, o problema ultra menționată au fost subvențiile financiare prea mici, care i-au dezamăgit pe participanți. În unele comunități unde mai avuseseră loc în trecut alte programe ADȘ cursanții se așteptau să primească aceleași sume, însă subvențiile actuale au fost de 4 ore mai mici (200 RON/nivel de studiu care durează aproximativ 4 luni) și inițial cadrele didactice au fost acuzate că au mințit sau că și-au luat o parte din bani. Chiar și după ce participanții si-au recăpătat încrederea în cadrele didactice sumele mici de bani nu au fost suficiente ca să poată să îi motiveze pe cursanți să vină mereu la cursuri. Pe bună dreptate, de multe ori au existat situații în care au preferat să lipsească de la cursuri pentru a se duce la muncă (de exemplu cu ziua la varză sau la cartofi, unde câștigau 400 RON/zi).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Lipsa de locuri de muncă pe plan local, împreună cu discriminarea față de romi pe piața muncii este o altă problemă pentru care comunitățile incluse în program nu vad cum anume educația i-ar putea ajuta. Din acest punct de vedere este importantă o abordare multisectorială, în care abandonul școlar este tratat împreună cu programe care educă și reglementează discriminarea, precum și cu programe de tip acțiune afirmativă, care să contracareze discriminarea.

Poate cel mai important baraj în ceea ce privește școlarizarea (mai ales în rândul populației feminine) o reprezintă căsătoriile la vârste tinere, ce încă se practică pe scală largă în comunitățile de romi abordate de acest studiu. Toate cadrele didactice intervievate vedeau acest aspect ca un element de bază al culturii tradiționale române ce nu va putea fi schimbat niciodată. Printr-o cercetare de lungă durată cu o comunitate de romi tradiționali cortorari din Transilvania, antropoloaga Catalina Tesăr (2013) arată cum căsătoriile aranjate la vârste tinere sunt efectul, pe lângă al unor concepții istorice despre gen și corp și identitate etnică, al unei situații în care relațiile economice ale cortorarilor sunt profund împletite cu relațiile de familie. De aceea aceste căsătorii pot fi vazute ca o plasă de siguranță economică, ca un efect al unei situații de marginalizare și precaritate economică și socială, de aceea existând posibilitatea schimbării lor în funcție de posibilitățile de alegere economică pe care comunitățile de romi le-ar avea.

Concluzii

Așa cum se observă din datele anchetei realizate, motivele abandonului școlar sunt variate, plecând de la caracteristicile mediului familial (cum ar fi statutul socioeconomic, structura familiei și educația părinților), factorii demografici (cum ar fi sexul, etnia, locația), atributele individuale (cum ar fi handicapul, sănătatea, stima de sine) și experiențele școlare (cum ar fi rezultatele școlare, atitudinea față de școală, repetenția sau repetenția în clasă). Din acest motiv este extrem de important în cazul proiectării unor intervenții să se ia în considerare nu doar impactul contextului școlar, dar totodată și cel al mediului comunitar și economic. Din acest punct de vedere **un studiu integrat al școlarizării comunităților de romi** ar fi un prim pas pentru o înțelegere mai bună a impactului programelor tip ADȘ în astfel de comunități.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

De asemenea, oferirea unor căi alternative de acces la muncă și la viața adultă pentru tinerii care nu mai sunt la școală și care au părăsit școala fără a obține o calificare, ar putea reprezenta o opțiune mai atractivă și mai ancorată la realitate pentru cei care au abandonat timpuriu sistemul de educație. Aceste strategii pot include oportunități extinse de absolvire a școlii prin programe de recuperare sau de studiu în medii alternative, oferirea unei game largi și profunde de calificări alternative și oportunități de studiu prin intermediul instituțiilor educaționale, oferirea de contracte de formare în regim de muncă, cum ar fi ucenicia, și rute alternative care implică combinații de muncă, formare și studiu. Astfel de măsuri ar putea adresa un aspect cheie în revenirea în sistemul educațional accentuând **relevanța și utilitatea educației**.

Un alt element important identificat îl reprezintă **continuarea programelor**, deoarece în acest moment continuitatea este incertă. Nu se poate construi o motivație reală fără un progres pe baza continuității. Cei mai mulți dintre participanți au fost dezamăgiți de terminarea cursurilor fără o certitudine că pot continua până în momentul în care pot accesa diploma dorită. În acest sens este nevoie de continuarea programelor, în cazul în care acest lucru este posibil, și motivarea suplimentară a cadrelor didactice care depun o muncă extrem de importantă și mai puțin vizibilă. Succesul programelor depinde însă, în mare măsură, și de satisfacția profesională și **recompensa financiară** a personalului didactic implicat, dar și de **volumul subvențiilor** primite de participanți, care este important să fie la un nivel care să le permită concentrarea pe programul de studiu.

Bibliografie:

Strategia Națională privind Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii:

<https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/Strategia%20privind%20reducerea%20parasirii%20timpurii%20a%20scolii.pdf>

Planul Național de Redresare și Reziliență: <https://docs.rferl.org/ro-RO/2021/06/02/d8002efa-0905-453b-835e-4899e6b63473.pdf>

Tesăr, C.C 2013. “Women Married off to Chalices: Gender, Kinship and Wealth among Romanian Cortorari Gypsies”. PhD Thesis. UCL (University College London). Unpublished Manuscript.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Anexa 1

- CHESTIONAR -

PENTRU PARTICIPANȚII ÎN PROGRAMUL “MAI MULTE ȘANSE PRIN EDUCAȚIE!”, POCU/665/6/23/134358 DESPRE CAUZELE ABANDONULUI ȘCOLAR ȘI MOTIVELE PARTICIPĂRII ÎN PROGRAM

A. Date respondent:

1.Vârsta: 2.Gen: 3.Etnie:

4. Mediu de proveniență: Rural Urban

5. Venitul familiei tale este:

- Fără venit
- între 500 și 1500 RON/lună
- între 2000 și 3000 RON/lună
- peste 3000 RON/lună

6. Din câți membri este formată familia?

7. Când ați abandonat școala? ANUL_____ 1.1. În ce clasă? ANUL_____

8. Care sunt motivele pentru care ai abandonat școala? Bifează afirmațiile care se potrivesc. Ai opțiunea să adaugi și alte motive.

- Nu au fost bani în familie pentru a mă putea trimite la școală.
- Nu aveam nevoie de școală ca să muncesc și să câștig bani.
- La mine în familie nimeni nu a mers la școală.
- Nu mă descurcam la școală, era greu și nu înțelegeam ce ne preda.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se întorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

- Nu mă înțelegeam cu ceilalți copii.
- Profesorul îmi ajuta mai mult pe ceilalți copii, mai puțin pe mine.
- Nu mă descurcam să fac temele și acasă nu avea cine să mă ajute.
- Am plecat la muncă în străinătate.
- Nu m-au lăsat părinții.
- La noi, conform tradiției, fetele nu mergeau la școală.
- ALTE MOTIVE** _____

9. Pe o scară de la 1 la 5, cât de mult te-a afectat negativ decizia de a renunța la școală, pe termen lung? (1 - foarte puțin, 5 - foarte mult)

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

10. Ce te-a convins să te întorci la școală? Încercuiește motivele care se potrivesc. Ai opțiunea de a adăuga și alte motive.

- Am vrut să obțin un loc de muncă.
- Am vrut să pot oferi mai mult familiei mele.
- Am vrut să obțin cunoștințe diverse.
- Rușinea.
- Presiunea familiei și prietenilor.
- Dorința de afirmare.
- Îmi trebuie studii pentru a obține permis de conducere auto.
- M-au convins profesorii de la școală.
- Membrii familiei mele știu să scrie și să citească și vreau să învăț și eu.
- Beneficiile materiale ca urmare a participării la ADS.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintrorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

- Toți vecinii mei vin la școală și atunci am decis să vin și eu.
- Programul lejer la ADS (seara, sâmbăta, în vacanțe).
- Profesorii care mă ajută să înțeleg și să învăț.
- Gratuitatea participării la programul ADS.
- Faptul că toți cei care venim la ADS suntem fără școală ceea ce ne face să ne simțim bine, nu ne este rușine de ceilalți.
- ALTE MOTIVE** _____

11. În ce fel v-a ajutat înscrierea într-un program de revenire la școală?

12. V-a influențat cineva decizia de a reveni la școală?

DA _____ NU _____

Cine a fost modelul/mentorul care te-a influențat/ajutat în timpul procesului de revenire la școală? Bifează opțiunea ta sau adaugă alte persoane care ți-au fost modele/repere în perioada de revenire la școală.

- Profesorul sau profesoara pe care îl/o ai la clasă / Un profesor sau o profesoară pe care îl/o ai la clasă
- Directorul/directoarea școlii.
- Un membru din familia ta.
- Un vecin sau o vecină.
- Un prieten/o prietenă care merge sau a mers la școală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reîntorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „Mai multe șanse prin educație!”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

- Tinerii/adulții cunoscuți care au ales să se întoarcă la școală și să-și finalizeze studiile.
- Copilul/copiii tăi care merg la școală și știi să scrie, să citească, să calculeze.
- ALTE PERSOANE _____

13. Pe o scară de la 1 la 5, cât de mult te-au te-au influențat aceștia? (1 - foarte puțin, 5 - foarte mult)

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

14. Pe o scară de la de "1- total dezacord" la "5- total de acord," cât de important consideri că este să existe programe de tip a doua șansă pentru cei care au abandonat școala?

1 _____ 2 _____ 3 _____ 4 _____ 5 _____

15. Există ceva anume care vi s-a parut ca a lipsit în cadrul acestui program? Dacă da, ce anume?

DA _____ NU _____

DESCRIE (scurt) _____

16. Ce parere au oamenii din jurul dumneavoastră de faptul că sunteți înscris/ă în acest program?

Vă mulțumim pentru participare!

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect co-finanțat din Programul Operațional Capital Uman 2014–2020

Axă prioritară nr. 6: „Educație și competențe”

Obiectivele specifice: O.S.6.4. - Creșterea numărului de tineri care au abandonat școala și de adulți care nu și-au finalizat educația obligatorie care se reintrorc în sistemul de educație și formare, inclusiv prin programe de tip a doua șansă și programe de formare profesională;/O.S.6.6. - Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul pre-universitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive.

Titlu proiect: „*Mai multe șanse prin educație!*”, Contract nr.: POCU/665/6/23/134358

Anexa 2

Ghid de Interviu Cadre Didactice

1. De cât timp se derulează programul ADȘ în școala dumneavoastră și de cât timp sunteți parte din el?
2. Descriere profil participant – vârstă, gen, ocupație, etnie, venit.
3. Care sunt motivele, din ce știți dumneavoastră, pentru care participanții în program au abandonat școala/nu au mers deloc la școală?
4. Care sunt motivele, din ce știți dumneavoastră, pentru care participanții în program s-au înscris în acesta?
5. Dumneavoastră ați avut vreo influență asupra acestor decizii?
6. Din ce știți dumneavoastră cum le-a schimbat viața participanților participarea la cursurile tip ADȘ oferite de program? Există și efecte negative?
7. Care au fost dificultățile programului din punctul dumneavoastră de vedere? Ce anume ați vrea să fie diferit?

Titlul proiectului: „*Mai Multe Șanse prin Educație!*”, POCU/665/6/23/134358

Editorul materialului/beneficiarul proiectului: Asociația europeană pentru o viață mai bună

Data publicării: decembrie 2023

„*Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014 - 2020*”

„*Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României*”